

G5 Hamnerö

Vi kommer strax att kunna se två små stugor som ligger längst in i viken på båtens vänstra sida. Vi ska berätta lite om deras tillkomst och syfte:

Lotsarna fick rätten till hummerfisket runt kronoholmarna i Norra Väderöarna och senare fick fyrapersonalen på Väderöbod fiska runt den ön. På grund av de hårda väder- och strömförhållandena runt Väderöarna bedrevs hummerfisket där huvudsakligen från april till i mitten av juni. Det var först när motorer kom in i båtarna på tjugotalet som man också började fiska på höstarna. För att slippa den långa seglingen över Väderöfjorden byggdes de här små övernattningsstugorna här på Hamnerö, där fiskarna övernattade under fiskeperioderna. På lördagarna seglade man hem med veckans fångst. De stora fiskebåtarna låg för ankar ute i "Gåshålet", söder om Hamnerö. Där förvarades också hummern i sk. säcketinor på djupt vatten, hängande från båtarna. I den smala viken förankrades de små roddbåtarna, som också användes för att dra hummertinorna. Ännu idag kan man se spår av fästögglor i bergväggen på båda sidor, där småbåtarna förtöjdes.

I den västra stugan bodde huvudsakligen fiskare från Hästvom och Gåsö, medan fiskarna från Dyngö, Kalvö och Korsö höll till i den östra. Det bodde upp till sex-åtta personer i varje stuga.

Fram till slutet av 1800-talet var hummer vardagsmat för kustfolket. När den så blev en lyxvara i Stockholm, Berlin, London och Sankt Petersburg tog uppköpare kontroll över handeln. Priset har sedan dess hållit sig på lyxnivåer. "Fångsten understeg så vitt jag kan minnas aldrig fem tjug. Och det alla dagar, säsongen ut" har en av fiskarna på Väderöarna berättat. "I Väderöarna finns det inga grund, utan hummerhögar" vittnade en annan lite avundsjukt.

Fisket var verkligen lönsamt. Gabriel Sandmarks sonson, Arvid Sandmark på Hästvom, som fiskade hummer i Väderöarna i över sextio år, förde fångstjournaler över varje års fiske.

Man kan se en kraftig uppgång i priserna strax innan sekelskiftet 1900. Från att ha legat på en säsongsinkomst strax under 1000 kronor steg priserna till att inbringa runt 5000 kronor per säsong, vilket man ansåg var drygt en halv årsinkomst på den tiden.

1928 blev fisket fritt 180 meter från land och 1950 tvångsinlöste kronan hummerfiskerättigheterna. Idag regleras hummerfisket genom att den bara får fiskas från första måndagen efter 20 september och pågår till den 30 april. Yrkesfiskare får ha högst 50 tinor, fritidsfolk 14.

Stugorna på Hamnerö är öppna för alla som vill besöka dem. Det går också bra att övernatta där, men aldrig längre än en natt i taget. Syftet är att de ska vara tillgängliga för dem som vill besöka dem eller behöver söka skydd.

Kville hembygds- och fornminnesförening höll dem i stånd mellan 1962 och 1992. När stugorna återigen stod inför en genomgripande renovering 1992 avsade sig föreningen ansvaret och delägarna i Södra Väderöarna återtog då stugorna och även ansvaret för upprustning och underhåll med ekonomiskt bistånd från Bohusläns museum, Länsstyrelsen och från privatpersoner.